

Dinko Delić

**OPLJAČKANI
SARKOFAG**

**MEĐUNARODNI CENTAR ZA MIR
Sarajevo 1997.**

KNJIGA SA GREŠKOM

Ovo je knjiga
sa greškom. Broj
stranice
nije ključ arhitekture.
Ne
piše o
životu, ko ni jedna što ne
piše,
već o slici koju stavi život
u prste što bi da pišu.
Tako
prsti crtaju slova o fatamorgani
koja ode od života pisca.
I
eto greške! Štampa
vjerno razmnožava zbrku.
Čitalac
kao ja lizne prst, pa
otpočetka.
Biće
jasno kad oko stigne
pero na
paučini koja pokriva sve.

BIOGRAFSKI PODATAK

Petak je,
XX vijek po kalendaru, visi na zidu
činjenica.

Na
pijaci kupiću peršun, papriku i
luk.
Ošišaću me frizerka u salonu s ogledalima
i mnogo češljeva.
Čitaću novine da mi kažu
što treba građaninu čovječanstva.
I na posao jer sam plaćen da
radim. Ko
pajac od toga živim. Sve do večeri
kada u baru za weekend uz
pivo-dva na daskama stola
nađem
zasluženi mir.

Okupaću se u
kupatiću sa plavim pločicama, obući
pidžamu i
dodirnuti dugme za noćni program.

ELEKTRONSKA SCHIZOPHRENIA

(STEREO)

Najmudriji
ušonja na kugli sam ja
Zekoslav Mrkva. Sve

Najmudriji
zec na kugli sam ja
i zovem se Duško. Sve

(MONO)

zvijezde
HOLLYWOOD-a gledaju moj show.
U
slobodno vrijeme
(ko i druge maske), čitajući ПРАВДУ,
ŽENMIN, THE TIMES
& Human History - on MTV, ja
gledam
i mrkvicu na stolu tvoje kuće. Ekran i
Platno su kao batina, ali
S
obje strane - kreature.
Zato
(KRC - MLJAC)
sviram u živce i nerviram
negativce.

ART CLUB

Toliko vruće u bašti café-a da su ljudi bili kosturi; ko kad je Frki (Henry's Cat) zalutao u Legiji stranaca, kada Clint Eastwood šutne prašnjavom čizmom lobanju mrtvog bivola negdje u Arizoni, vruće da neprimjetno se pređe u iluziju a, između šoljica za čaj i pepeljare, zaborave novine s naslovima o zemlji koje nema.

U oku vanjskog posmatrača Šehrzada gricka plastične nokte i osvježava ledom uspomene na bolje dane. Književne. U Kojima Čengić citira Krležu i novodošavše "doba pigmeja". Zapravo, ruga se mojim pjesmama za premalo dostojanstva i velikih tema. Rekoh joj da su Andrić, Krleža i Selimović akademski pisci. Ja sam iz udobne malograđanštine bio bačen u blato i tamo se snašao sa životinjama što govore jezikom grafita. Uostalom, pišem jer mi je lakše pisati nego svadati se s ljudima.

Pričala je o bratu koji obožava papagaja i kanarince, dok ona više voli pse i mačke. U Sarajevu tip ima tako pametnog mačka koji s četiri noge skoči na kapak i piša u šolju, a kanarinac je sav zelen i žut, da povратиš na njega, i tako glup da se zaletio u paysage-zidnu tapetu i udario glavom u nepostojeće drvo.

Šehrzada je smrtno ozbiljna na vrućini i tvrdi da ima erogenu zonu odavde do vječnosti. Iako sam još ko dijete odbio da odrastem, nisam vjerovao, dok mi ne pokaza sve od čega može eksplodirati srce. Tako u znoju, ona i ja, čuvamo umjetnost prijateljstva.

PAUNOVI

Kada rat počne,
vojska je spremna za
ljubav.
Dečki šetaju gvožđe i zastrašujuće
ambleme:
amajlije, marame i trake. Junaci
s filma u
kome je neprijatelj potučen do nogu.
IMAGE
vojske slagao se sa vojnom vještinom.
Pucali su u zrak,
čeprkali po rovu, pa na ručak.
Djevojke
su, obučene u tanak
MAKE UP
i šarene čarape visoko u struk,
proглаšene pratiljama vojnika na
stražu
i gađanje u metu, ležeći stav.
Kafići
puni piva i pjene svirali muziku
što mami
veseo ton trube u koju duva
smrt.

PRVOBITNI GRIJEH

Ti si
bogomoljka, urođenički vrač. U
donjem vešu djevica
na
električni pogon.

Ti mi kočiš voltima mišiće i
ko
zgrčena žaba - trzam
u tvoja vrata uz jeziv krik.

Ja zidam (omatorio je svijet)
kuću za ptice sa bazenom
i zoološki
vrt s kokoškama i kozama. Dva goluba.
Jedno tele.

Ti štrikaš,
vez-našminkani pauk nokata od stakla
i smaragdna mačka na kaminu.

Kad me prodaš u antikvarnicu,
kidaju se konci
i
ja
padnem sakat lutak
na nosila
majstorima zemlje igračaka.

Poslije
tebe
sav drhtim od straha
i
vrištim u etar
ko blizanci s vrpcom oko vrata.

A,
moj goli pupak
i tvoj goli pupak, kao oblutak.

IZVJEŠTAJ

Nije
bilo vode i struje. Smeća
toliko da se taj podatak krije kao
vojna tajna.
Umjesto
kirije važno je stanarsko pravo
do prve zapaljive granate. Nisu
radile
samoposluge, ćevabdžinice i kafići, a pijace
zabranjene zbog smrtnosti potrošača.
Dakle,
želudac je bio na slobodi i brizi majke
prirode u bašti betona i stakla.
Sred
podruma teško sam disao atmosferu
trusne prašine i dima. Učio da hodam
i
vozim bicikl između rupa i mina što
još nisu načinile rupu. To
vrijeme
urbanizma - ludistički stil, anarhije u
oblikovanju gradova biće izazov
u
istraživanju istoričarima umjetnosti
i doktorima duše.

Kastriranje Urana

DJECI TREBA

RUPA

ZA KLIKERE I CVIJEĆE

MRAK U ČOŠKU

PIŠKIMO

DJECI MECA

MI

MU

DIGNEMO ZECA

I TATA

ZA

KOLAČE OD BLATA

SKITNICA I STVARI

Jednom skitnica dođe na smetljište. Bilo je tužno gledati te ostatke. Razbijeni računari, auto-gume bez vazduha i konzerve sa svih strana svijeta. Poseban ton slici davale su šivaća mašina; elegantna ženska noga lutke manekena.

Skitnicu ozari nadahnuće. Smjestio je bačene stvari u neki red i na sredini zapalio svijeću kao ognjište. Od kontejnera načinio je postelju i s uzdahom olakšanja sjeo da se odmori. Osjećao se kao kod kuće, jer je poslije dugo lutanja stekao svoj dom. Na oči mu se, neopazice, navuče koprena sna.

I vidi: svi bačeni predmeti oko njega ožive, imaju sudbinu i putanju, samo on - ne. *Čovjek među stvarima sanja - mislio je - a ne miče se. Samo se stvari miču, čovjek stoji. To znači - sanjao je skitnica - da je smetljište oduvijek bilo mjesto za ljude koji tamo dođu kada od stvari nauče vještinu kretanja.*

Pitao se još i koje, kakve sile utriču na pokretna tijela. Ali zagonetke fizike nisu rješive ni na javi, kamoli skitnici koji ne hoda u snu.

Molitva

ŽIVOT

JE SLIKA
U

TV
EKRANU VELIČINE

$\pm \infty$

BOŽE

NEMOJ GA UGASITI

SAMO
PROMIJENI
PROGRAM

TAKTIKA

Moj oklop
težak je stotinama tona i deblji od
sumo-kečera iz Japana.
Kako me
štiti od kiše i sunca,
tako me čuva od granata.
Potporni
stubovi, nosač i ploča: gvožđe, beton
i lim čuvaju moje tijelo.
Svaka
žilica diše
čeličnom armaturom. Smijem se
vedro
kao kornjača ili
tri praseta u kući od cigle, ali
staklo se
kostreši kada odjekne
prasak
i
duboko u temeljima:
ramenom. Poduprem. Zid.

BERLINSKI ZID

sto² kilometara
Grosse Häfenrundfahrt
i sandwich-i sa sirovom ribom
Elbe prelijeva crveno-modri odsjaj
indigo papira jedem
ketchup & pommes frites (kao pekmez od
šljiva)
gimnazijalke se smiju
engleski penzioneri šetaju obojeni
punker-i cvijeće zla
Landungsbrücken St. Pauli
mnogo prozora građenih između dva rata
sise u izlogu ja se smijem
i ona se smije
mrda prstom ide
regatta vatrogasni čamci u oblacima
vode mnogo jedara mnogo
jedara užad
i mornari
ljudi nose djecu fotoaparate
bombarduju ruski brod
pivom u konzervi
cigaretama
Что хопшо!
jata golubova s poštovanjem
lete oko statue Bismarck-a
ogroman kip
voziš auto vidiš drveće a odozgo viri
Bismarck-ova glava
squatter-i zauzeli dvije kuće u luci
neće da rade puše travu
motocikle
protestuju protiv apartheid-a primaju
soc. pomoć
Television - SAT 1

Grosser Vater umotan u krzno
jaše konja
govori njemački
Napoleon und Josephine govore njemački
Mongoli
Bušmani
Arande - svi govore njemački
na trgu San Marco
Gilmour shines on
a Venezia uporno
tone
SAT 1 - Gundula vodi na ekranu
sexy koljenima
vodi neznane
junake na trgu Tienanmen
Bacardi
Jewer pils
Manfred sa slušnim aparatom
ima ljubavnicu
Grkinju i sliku-prospekt:
splavarenje Drinom
ne
voli radikalni komunizam i svađa
se s Poljacima za parking
kupuje
namještaj naruči
račiće
u portugalskom restaurant-u poklanja
mi
automat za kafu i
kožu zmije naočarke made in Bombay
(svijet je globalno selo)
na karti
tražimo Barnerstrasse na
kasetofonu
BH folk
Das ist gut!

ŽENA LEPTIR

Putovala je autobusom kući kad je u divljini guma ispustila dah. Vozač je tražio nešto oštro da kazni neposlušni kaučuk i ona se sjeti da u torbi nosi poklon sinu planinaru. Izvukla je sječivo kakvo nije imao ni Rambo i svi su rekli: *Vidi, žena ko leptir, a onoliki nož.*

Drugi put, bilo je ljeto i puno muha ušlo u njezin stan, kupila je ljepljivu traku na koju buba sleti, pa umre. A prijetila je kiša, prava oluja, i ona ujutro, idući na posao, zatvori sve prozore i dobro zaključa vrata. Kad se popodne vratila kući, svi su bili mrtvi: i muhe i papagaj i kanarinac, čak i zlatna ribica po imenu Fish.

Voljela je mačke. Ovaj primjerak bio je sasvim crn pa mu je dala ime Azrael. Najslađe mače na spratu. Ali bijaše rat, kao svaki, bez hrane i cjepiva. Azrael je rado jeo sir, mlijeko i mahunarke, pravi yoga-vegetarijanac. Zbog zaraze, duže od godinu dana životinja nije izašla van. Ogrebao je kerušu iz komšiluka, a plašio se miša. Nije znao da se popne na drvo, i kad je prvi put u torbi odnesen u šumu, mačak je užasnuto provirio, onjušio travu, bubice i cvijeće, bez nade da će naći spas.

Kao moderna žena, kuhala je da se zabavi. A to bijaše godina gladi proglašena za UNPROFOR i Crveni krst. Njena težina bila je izazov za smrt. Kao leptir koji se pretvara u duh. Odvažno, iznijela bi glatke urmašice nalik na sapun kojim je to jutro umivala plave oči i rekla: *Ovo još nisi jeo.*

OKUPACIJA

Sreća
je
susret s nepoznatim
koji se javi sa: *Dobar dan*.
Endemi
dva udaljena kaveza u
kojima je samoća normalno stanje.
Iznenadi
toplo,
znaš da ti neće ništa.
Saveznik
u mucu
koju, inače, donosi noć.

SUSRET

Listajući knjigu, tešku da se drži u ruci, nađem činjenicu. Ugroženu vrstu među riječima. Otkad je svijeta one se traže i proganjaju. Koža činjenice najskuplja je roba na berzi. Od nje se prave novčanici, udobne cipele i diplome koje blistaju i kad padne mrak.

Činjenica se migolji. Ima loše iskustvo i želi otići dublje u štivo da je ne nađe ni konzorcij glava marke Harvard ili Lomonosov. Dam joj impuls vrhom pera. Ona se makne ulijevo, ja s druge strane - ona udesno. Liči na bubu koja neće da shvati moj trud. Istina se teško prima čak i kad je tu ispred tebe. Ne razumijemo se, kao da nisam učinio sve za otkriće što će meni donijeti karijeru, a njoj besmrtnu slavu.

Uzmem povećalo ne bih li je pogledao bolje. Nikad se ne zna. Danas je licenca bit proizvodnje čak i u sferi duha. Na golom papiru činjenica se skuplja i čuti. Skriva detalje ko da ni jedno oko nije prodrlo u njen intimni svijet. Uzbudih se preko mjere. Zar prva moja činjenica, pa nevinašce? Počnem je tetošiti kao što treba kad je prvi put. I u staklu ona se otvori ko dobro čuvani softver.

Bože, kakvo razočarenje! Prva površna analiza pokazala je da to uopće nije činjenica, već raspuštenica poznate ideje.

ALHEMIJA

Najprije odstranimo šećer i
masnoću,
zatim tragove urina i sekrete koje
nije preradio probavni trakt.
Sa
bjelančevinama oprezno. One su
temelj života. Recimo:
niko ne prekine lanac DNK, a da ne
ugrozi ravnotežu suštine.
Onda
leukociti, ali pažljivo jer su
straža, odbrambeni mehanizam;
eritrociti
već lakše, od gvožđa su i
magnetično teže da se zgusnu. Kao
pločice
pogodne
za okivanje. Precizan filigranski rad.
Epruveta
kao čaša za šampanjac. Za degustaciju,
dakle,
ostane krvna plazma sa bakterijama koje su
ni žive ni
mrtve iza laboratorijske ekspertize.
Blagonaklono
pustimo mikroskopska bića da nesmetano
napuste svoje boravište i odu u
eter.
Tekućinu crvenkaste boje
na dnu
sterilisane posude zovemo čista krv.
Njena upotreba
je jasna u praksi. Ali nauka ističe
sličnost ove
tvari s deterdžentom za suđe u

restaurant-u gdje svraćaju vampiri
na
visokoj nozi.

IZBJEGLICE

U kamionima, u
Autobusu s razlupanim staklom plaču,
nose
torbe, vreće, zavežljaje: čuvaju
imetak.
Naslovna strana:
traktori s prikolicom, automobili
puni glava. II
svjetski, Amerika '20-ih, polja
pamuka i skitnice po vozovima,
Hemingvej,
Remark i krstaški rat liče li
bar malo?
U sportskim dvoranama (ko da ih neko zove)
osvrću se, stalno
šetaju (kao da nešto traže), stoje
u redovima. Jer je - narodna
kuhinja, UNHCR. Slušaju
vijesti vrlo pažljivo u nadi da će
rat
svršiti ovog trena ili bar za koji dan.
Vremenom tonu u konvoj
Za
Opatiju, Duboki Potok ili Beč.

Kada su
starac i kći čučnuli u kamionu
da ne bi pali u vožnji,
otac
je buljio u prazno, a dijete
dreknulo: *Drži se!*
On
je
uzalud mahao rukom
brodolomnika

koji
nema za šta da se
hvata.

NOĆ KARNEVALA U RIU

Iz mesa zvjerinjeg stvaraš me
da
ti
ličim
u vodi jezera. Žrtva.

Lutka.

Kap oblika što
ključa
u
gejzir bravu.
Voda
otvori
utrobu školjke čudotvorke.

Nijemo pjevaš;
vilenica pjesma zaboravka talasa
uši,
curi rastopljena u bakarne bube
sazviježdem slušne raštimovalne
trube.

Ti si Meri Šeli, snivač Frankenštajna.
Zabodeš drvo u maske
kost,
među sablastima ćupriju za Jarca,
u blato
loptu kao Pele ili
katapult.

Gori u noći karnevala Glava šećera u Riu.
Nebo
opna - lovi Veneru na
smokvino lišće

da
se nađu njena vrata.

U brodu na točku karnevala dva djeteta ližu
karamel.

Mažoretkinje

mahnu,

čupaju glogov kolac, gušćije perce:

klaunovi,

Argentina tango...

NEOTVORENA ŠKOLJKA

Senzacija koju
prhne peludom
blag
vjetar. Ljubav
je totem pijetla u borbi
i
urlik vuka
što
pregrize šapu da bi ostao izvan
zamke.
Pjesnici
preopterete ljubav. Bezbroy olovaka da piše,
taj trag
ne bi odveo do kuće
u kojoj ljubav stanuje.
Penjao sam se
uz nju kao dijete uz grašak
što raste iznad oblaka.
I
na
vrh biljke
ne nađoh čudo
već
mršav kostur, vreću ničega. Dakle,
ljubav je varka
što
uvijek pukne, jer ne zna
da
je
posuda koja prima nju
i patnju
bez
premca u svijetu fizike.
Zato
čami na dnu čaše, ljubav,

presovana sjenka spomenara
i
destilat sjećanja
u
skloništu što ga zovu dom,
gnijezdo
kukavice.
Samo hrabri koji gore ko cigara
do kraja,
u
pepelu nađu iskru
bisera.
Svijet
je
školjka
koja čeka da se otvori,
pa
da
biser iz nje nekom
govori.

BAŠTOVAN I NJEGOV VRT

Uze baštovan parče oranice ispod visoke stijene na sunčanoj strani, ogradi ga pogledom i reče: *To je moja zemlja*. Ne bješe ta zemlja njegova ni po očinstvu, ni po novcu za koju bi je kupio, već po radu.

Iskopao je ribnjak, posadio cvijeće, voće i drveće da mu pravi hlad. Doseliše se mnoge ptice, insekti, bube razne. Mravi podigoše mravinjake, a baštovan donese pčele da mu vrcaju med. U ribnjaku su bile zlatne ribice i one manje zlatne, žebe, trska, lokvanji, čak i zmija koja živi u vodi.

Na stijeni su laste gradile gnijezda, pravi velegrad. Bilo je puno vrabaca, poneka svraka, čak je na vrh stijene došao orao kao kakav kralj.

I svi su živjeli u slozi ispunjavajući poriv da služe prirodi kao posebna evolutivna nit.

Baštovan je bio srećan. Brinuo se o flori i fauni vrta dovedenog u savršeni red. *Bože, razumiju li oni mene*, pitao je u mislima sjedeći na klupi ispod hrasta. Na to mu vjeverica donese orah, tri pčele neoprašen cvijet, a jedna žaba otpjeva dirljiv ljubavni zov: *Kre, kre!*

Njegovu sreću kvarilo je saznanje da nema nikog svog. U kući nije bilo žena, a dječiji veseli glasovi nisu se čuli po cijeli dan. On riješi da usvoji kakvo siroče i da mu miran dom.

Kada je dijete došlo, jedva je znalo da hoda, ali odmah ga je privukao vrt. Bauljalo je svuda, kidalo cvijeće i gazilo bubice na putu. Baštovan se rastuži i podiže ogradu oko bašte koja tako postade zoo vrt.

Dijete je raslo, igralo se s drugom djecom. Baštovan je često gledao kako se tuku ili kamenjem gađaju golubove na krovu. Surovost, ničim izazvana, bila je svojstvena djeci koja rastu među ljudima. Baštovan je pognuo glavu, raširio ruke i na leđa primio svoj grijeh. *Kolika bi, tek, patnja bila da je dijete moje*, mislio je: *Bože, daj mu da odraste!*

I vrati se u vrt.

Pvc

CARINA DOUANE
ZATVORENO
ZA OTPATKE HVALA
ŠTO NE PUŠITE NACIONALNI PARK
ZABRANJENO HRANITI ŽIVOTINJE
OPASNO PO ŽIVOT SVJEŽE
OBOJENO
NE PREPORUČUJE SE MLAĐIMA OD 16 GODINA
JEDAN SMER
MOLIMO GLEDAOCE DA UVAŽE NAŠE
IZVINJENJE
ROK TRAJANJA 60 DANA
NEZAPOSLENIMA ULAZ ZABRANJEN
RADARSKA KONTROLA
PRIVATE RESERVE STERILISANO FOR YOUR
PROTECTION
OPASAN PAS
DECA IZNAD 6 GODINA PLAĆAJU PUNU CENU
KARTE
SVAKA ZLOUPOTREBA SE KAŽNJAVA
VODA NIJE ZA PIĆE
40% VOL. ALKOHOLA
NICHT HINAUSLEHNEN RINI
NIJE PRSKANO PESTICIDIMA
POGREBNI ZAVOD
OBAVEZNO VEČERNJE ODIJELO
NA ULAZU OSTAVITE SVAKU NADU ODMAH
SE VRAĆAM NE
GAZI TRAVU
NAKNADNE REKLAMACIJE NE UVAŽAVAMO

MRTVO SLOVO

Niču

riječi.

Bujaju, gmižu.

Jede prostor,

diže

ga u zrak

pismeni virus.

Drvo otvori nakalemljena usta,

konzerva se nasmije:

ispadne riječ.

Slijedi potpis: Andy

Warhol,

New

York, 19neznamkoja - i povratak u

riječi

što

haluciniraju,

krijumčare ideje, šminku, vlasnika; što

zucnu, uvuku

se

u kožu, udare u vene, šiljozube

uđu,

izađu iz uha.

Trule

u

prašnjavim rječnicima što ih

čitaju

još samo stranci,

šunjaju

se, cure kao sperma niz

eustahijevu trubu sve do mozga

i

lebde

među ljudima, smežurani nepotrebni
izviđački
baloni.

Riječi
sklope oči, dovedu krv u obraze i
zažare srce, ali
prođu kroz jednjak, ocrne ruke olovom,
i cure
prljavi potočići na
grafitno groblje.

Neka vrijeme
taloži to smeće u container bez dna.

RITUAL

U sjeni mango drveta
zvekeću
obredne kosti.

Vrač Lobanja
ceri se šiljatim zubima:
mnogo dana nismo imali glave.

U noge udara
koža razapeta na bubanj.

Poglavica
Koplje i tjelesa i
komade nabada na šiljke.

Znojne žene
njišu sise kolut-vratovima i
peku
na žaru srce biljke, perje
kokoši.

Po njima pepeo.

KLJUČ

Svaka glava
ima
pravo na
samoopredjeljenje do
otcjepljenja.

NULTA TAČKA

slovca traga
niti
glasa ni
jezika nema slika ništa
veže
se
i spaja
nevidljiva grize buba
doumica

mrtva
prazna

iščezava maska nema
broj i nema ime
u
matrici srca zapisano

40°C

Jasmina nema ukusa, obuče
mantil
i klompe. U kafani
s virusima
miješa preparate, krvna zrnca.
Živi
na selu među biljkama,
njen otac skine francusku kapu kad se
oznoji.
Konobar, vermut i osmijeh bez limuna;
ona
priča. Jedno
pile svuda je iza nje u bašti;
inkubator,
termostat,
igle i pincete, čuva jaja od kijavice. Nosi
gazu
na licu, masira srce, skida šminku,
nena razvija pitu,
poslije upotrebe baciti.
U
kartonu bakšiš, dijagram temperature i
današnji datum.

POLICIJSKI SAT

Grad ne spava. Niko
ne spava.
Prevrće
se
duša pod mezarom.
Tjeskoba je i bez snova.
Kud
bi
s njima? Kad je
koža loše skrojeno odijelo.
Digla
se
i kosa. Šta
da radi na glavi koja bdi?
Sigurni smo, smrt je s nama, ova
nesanica
je kolektivni čin.
Dokle,
niko ne zna. Ne spava. Spava
onaj ko zna.

AEROTRANSPORT

Čekamo.

U

tišini, grickajući nokte ili grah
s uspomenama na meso. Već
dobro

poznate

karte, kladimo se:

s koje strane će doći. Neko
šapuće, neko vuče noge

da

ih protegne.

Nervoza retardira ljude.

Za

razliku od civiliziranih

područja u kojima putnici,

takođe,

čekaju avion,

nikad,

ističem, nikad se

ne ljutimo ako kasni.

UTJEHA

Kada ti, naprimjer, sve što
imaš
odnese žena u prolazu, kada
najdražu
nogu
odsiječe pila ili voz
u podzemlju grada, upali
TV,
neka
amputirane misli mimoiđu bol. Tako
znaš
da
bez
anestezije žive u Bosni
ljudi iz
latentnih
komada koje skupa drži selotejp.
Pitaš li
šta
i s kakvim pravom, njih više ne boli, oni traže?
Na
zidu gdje
slike mrtvih u
dimu granate lebde vrh planina
piše:
BOSNA MOJA.
Samo kiša koja pere grijeha od grijehova
kvasi
žar što peče tamo gdje je,
možda, duša.
Niko
više
to
ne
zove
bol.

ESEJ O BOSNI

Ivo Andrić je prvi shvatio da je Bosna most i od toga napravio karijeru. Vidio je da strane mosta i tok rijeke čine površinu svijeta. Kapija u sredini diže transverzalu ka nebu i paklu ispod riječnog dna. Most je razapet između *da* i *ne* što ih lijepa Fata kaže svakom ko pita. Gdje na dunjaluku raste momak da uzme Osmanagića kći?

Po mostu šetaju mnogi, ali niko ga ne može preći osim Ćorkana. Samo u snu se mogu naći vrata za ulaz u Bosnu. Ko promaši, pašće il' u rijeku, il' avliju odakle niko nije izašao živ.

Pisac Ivo se, možda, uplašio svojih knjiga i vratio u Travnik da bude konzul Švedske u mračnoj Bosni između dva brda. Zato nije tačno da Andrić ne voli BiH. On je kao autor sužanj knjiga čija književna slava jeste njegov dar.

Meša je derviš, a derviši znaju izravan put do boga. Meša je našao boga kad je lovio ribu da odnese ženi Tijani za ručak. Prije toga morao je da zbaci sa sebe mržnju i strah i da se kupa u mjesečini gluhe noći kada brat brata izda krvnicima.

Niko tu nije odbačen ni neprihvaćen, moj Meša, rekao bi mu Ramiz u po džamije. Ljudi su bježali od noža kao đavo od krsta. Čak i Đordano Bruno se bojao krsta više nego vatre. Vatra je dobra, ona grije zimi kad ne radi centralno, a na njoj pečeš ražnjiće ili kurban-meso.

Šejtana nema. To i djeca znaju. Čovjeku ne treba pomoć u varanju boga. I nema razlike u prevodu: latinski, arapski ili grčki na esperanto. A i da ima, zar nije dosadno živjeti u jednom svijetu sa istim ljudima koji liče na lutke?

Uhodi srce svoje, nemoj Bosnu! Piše u knjizi čovjeka koji se stvarno zvao Derviš Sušić. Njegov Hodža-strah brani ovu zemlju jednakom sabljom Husein-kapetana.

Dolaze uhode sa svih strana. Daju izjave za štampu. Kroje istoriju i memoare. Ali te knjige čitaju samo studenti i starci što brzo zaboravljaju štivo.

Most i dalje stoji preko rijeke koju ne možeš razumjeti od modrine. Čeka vojsku kamenog spavača da digne kulu kao kineski zid.

IDENTIFIKACIJA

Ne govorite mi šta sam!

Ja

jesam. Za to

nije potrebna vaša riječ.

Da

prođem jednom vrata

što ih čuvate kao ružni psi,

otvorim

život

koji

nikad živio nisam. Kao da je

posljednji

put.

LICE STVARNOSTI

Govor je uzaludan
dok vašar lica
bruji
košnicama uha.
Jasnoća svjetluca kad
na
dnu pećine sklupčan puž
vidiš da nikog nema. Prazna
čaša
zvoni
i
skuplja kap po kap.

LIČNA HIGIJENA

Ujutro
kad se budim, ja
depiliram jezik od dlaka. Bude
čist
da ga je strahota pogledati.
Onda progutam knedlu
i
hrabro jezičnu masu
potisnem u želudac da se vari
sve dok
uveče ne dođem kući.
Tako čuvam jezik od nametnika
domaćih
i
stranih. A to nije dobro, jer
on
ne pripada meni. Javno dobro
gubi se ako jezično iskustvo
ne
razmijenim s tobom, draga, ili s komšijom
kad me ljuti.
Zato
pljucnem na pločnik poniženja, o
govoru da i ne govorimo.

LUCIFERIJADA KANCEROZA

ČOVJEK TREBA DA JE LUD
PA DA S PARČETOM OBLE PLASTIKE
POKUŠA PROMIJENITI SVIJET
JA HOĆU DA PROMIJENIM SVIJET¹

jer NA TOM SVIJETU SAMO MIJENA JEST²
TERRA STELA EST
zato je podložna burnim vrenjima
 C_2H_5OH ³

no, treba se odučiti od Marxa
RADI SE O TOME DA SE ON IZMIJENI⁴
ali treba ga i razumjeti

¹ Todd Rundgren

² Petar Preradović

³ Etil Alkohol

⁴ XI teza o Feuerbachu

PROPAST LISCA

Na koricama knjige ko ilustracija Gavran je sjedio na grani i jeo sir. Sa slikovnice šmugnu Lija i osvrne se obuzeta sumnjom. Sve to ličilo je na reprint izdanje ili kakav déjà vu. Nije bila ni gladna ko što zna biti, ali uloga je uloga i Lija se okrenu ptici koja ničim nije omela svoj dostojanstveni mir.

Svašta ga je pitala: na koga je toliko lijep, da li pjeva, zašto je sam, je li oženjen i sl. Gavran nije govorio ništa, ključao je sir.

Kad je već postalo jasno i vrapcima koji su jeli kokice i hot-dog na susjednoj grani da sir neće promijeniti vlasnika, Lija zgrabi ljestve. Zašto umjesto sira ne bi pojela onoga koji jede sir?

Zalazak sunca bacao je crvenkast odsjaj na oblak popušenih cigareta. Sasvim odgovarajući ambijent na izložbi zločinačkih namjera dugorepog aktera. Ona krenu da proguta sirožderca, ali avaj. Gavran samo baci pogled preko ramena i, šireći krila, reče: *Nikad više.*

Lija se skameni. Do sada nije čula tako nešto. Kao da je iza granice nalivpero nekog pisca, s ruba stranice pogodilo Lisca.

Posjetioci stalno pitaju vodiča čemu tu ljestve i zašto ne siđe. On kaže: *Molim vas, ko bi povjerovao da je Lija uopšte bila gore, kamoli da je vidi kako silazi niz bor?*

MIKROKOSMIČKA ENIGMA

Mogu li vječno
dva tijela
zauzimati
prostor?

Je li šuplje jedno
ili drugoga nema;
i
koliko je istovremeno:
jedan
ili dva?

Ako prostor
(ne mora biti jedan), nije - ili jeste - isto što i
vrijeme
koje ne mora biti isto (ali može),
zauzmu tijela:
istovremeno tačno biva
pogrešno.

PARADOKS

konačnu istinu
filozofi
doznaju
kada
prestanu da misle

WHEN THE SAINTS GO MARCHIN' IN

Opis kiše.
Detaljan opis
jake kiše sastoji se
iz
kapi
koje padaju blizu
jedna drugoj.

Potop.

U
katakombi
casino ŽUTA PODMORNICA
i
crni JAZZ u ušima na zidu.

Iz dosade gatamo u karte:
Lav plamena, mačak trbuhozborac
&
ME.

A na sceni ko u Paris-u
pikova dama
umorno
se svlači,
krpice baca na lutke u parteru
i
bez ruku šarmantno ko grčka
Venera
nestane u pjenu.

Spas je na Sinaju,
jer
sve druge luke već su zauzete
i sve bitke davno dobijene.

Spokojno
se može leći, pogledati
stare ploče
s ispisanim grafitima, na TV-u igru kiše
da ne pada
više.

Ničega
nema na nebu

čije kapi
gase
drvešće što gori.
Raspašemo tepsije i lonce, a
jašući
Zlatno Tele
sa Mojsijem potražimo izgubljene
slike
ovce
u astralnom snu.

Lav
plamena,
nijemi mačak sa mekanom dlakom - prva
truba swinga iz New Orleans-a
i
bijela zečica,
bijela
bezdan očiju iza odškrnutih vrata.

POVRATAK KRALJEVA GRČKE

Desilo se po scenariju prema kome je snimljen i film. Grci su otišli s bojnog polja ostavljajući mrtve, a naročito žive, u obliku zvanom trojanski konj. Zatim su pritislili vesla i otplovili na jug (što je geografski nemoguće) a, udalживši se dovoljno, stali i čekali puni žara iza ostrvlja po imenu Ognjena zemlja.

Noću se namjeravahu vratiti i uz pomoć gerile dovršiti Troju. Sasvim suprotno o nome što je činio Laomedont. I neočekivano, za inat grčkoj podvali, zbio se preokret. Samo vispren kritičar mogao je predvidjeti takve promjene u knjizi snimanja na nebu.

Mudri Odisej, čekajući kao ždrijebe s oznojenim ratnicima što su zaudarali na mržnju i strah, shvatio je a pravda nije slijepa i sve što se događa ima božanski uzrok. To što je Homer slijep značiće nešto, ali tek 2000 godina poslije. Prosvijetlivši sebe, Odisej učini isto i sa građanima Troje naučivši ih da čitaju utrobu drvenog konja. U znak zahvalnosti njemu dadoše lijepu Jelenu, jer najljepšoj ženi treba dostojan muž makar ga dijelila i sa Penelopom.

Ujutro, dok je sunce poigravalo talase na žalu zapadne Afrike, Grci su pristali tle Male Azije, zatim iskricali vojsku žednu krvi, jer više nije bilo vina nakon dosadne noći. Potrčali su željni plijena i žena i tako jurili dok ne vidješe da je pod njima nepoznat pijesak na kome nije vođen rat, praistorijska pustinja gdje nema šta da se sruši. Oborili su glave pod suncem što odozgo osvjetljava scenu i prostranstvom se razlio podmukli mir.

Na obali kod svoje lađe, Agamemnon, kralj među kraljevima Grčke, pao je ničice na zlokobna zrnca. I cvilio: *Ifigenija, kćeri moja! Ifigenija...*

NEKROFILIJ

Ne dešava se ništa novo, već
viđeno.
Vremenski paradoks
istorije majke.
Da
ne povjeruješ
očima
što
bulje. Kad si žrtva,
kada te ubiju
kao
lice
koje si vidio na TV, to
je
iskustvo koje se pamti. Poslije
smrti kùpe se buketi
duša
na krvavo mjesto kao
cvijeće
što povremeno vene.

UHF & VHF

dragi gledaoci ŠTOVANI
GLEDATELJI

koji jeste

NA
EKРАНU
ili, oprostite

UPOZORENJE

emitujemo slike na smrt osuđenih
gledalaca koji su promijenili stranu
zbilje

SVAKO PRESNIMAVANJE ZABRANJENO

u
nastavku pogledajte
ministarski sastanak bivših gledalaca
na vrhu
koji su okupljeni zbog
SMETNJE
na kraju programa SMETNJE

SVA
PRAVA ZADRŽAVA PROIZVOĐAČ

SLJEPILO ZA BOJE

Crni, crveni, žuti, ružičasti, zeleni oko usta s podočnjacima, sivi u licu, modrih leđa, loše odgojeni, ali radioaktivni, nezaposleni i premazani šminkom - ljudi nisu bijeli.

U globalnom šarenilu, dakle, izrađuje se bofl-roba, kopija izgubljene rase što u mitskim prostorima Atlantide uživa i ne zna za dekadenciju potomstva.

Legenda kaže da se bijeli skorojević rađa noću, kad na Afriku padne tama, pa je bezbojan i zao. Glad utoli zlatom jer kupi vazduh, vodu i zemlju što ne pripadaju nikome. Diže gradove i pali vatru da ugrije srcoliko meso duboko zamrznuto za ljubav.

Iz gradova kulja dim. Čini da ništa nije čisto. Čak ni polarne kape. Snijeg se otrcao padajući kao standardizovana osnova za alpski turizam, skijanje na vodi i kuće u kojima Eskimi jedu sladoled.

Ljudska vrsta izgubila je nevinost na nekad bijelom čaršafu gdje su sada reklame.

Možda bi bijela u spektru i bila priznata za utočište svih boja kad bi ray-ban čudovište vidjelo svoj grijeh i reklo: *Neću više nikad.*

ŽIVOTINJSKA FARMA

Na TV karneval Afrika,

MOULIN ROUGE.

Oznojeno crno srce u palminom lišću. Iz
aviona

državnici

lutke u odijelu. Klimaju glavom. Po
protokolu.

Reklama: CAMEL TROPHY - džungla. JINGLE.

U

Japanu s iglom u kosi latice cvijeća slikaju
nov život.

Video

MIX.

U magnetoskopu reprise:
političari sa počastima i orkestrom džezera
s Mississippi-ja.

Viknem: *Bože!*

Zar već napuštaju ovaj party?

Reklama:

NESTLĚ

čokolada. S licem

novorođenčeta

vadim niklovani MAGNUM i pucam u ekran.

Nema

odgovora.

RATNE IGRE

Rat je jedna sila. Ja tebi metak, ti meni dva i tako dalje. Nema nevinih, u ratu su egzekutori i žrtve. U tome je uzvišenost smrti. Ti mene kolješ bez kompleksa krivice, a ja ginem u strahu za tvoj moralni lik.

Iz orbite sve nadziru elektronske oči. Tako velike sile znaju čak i ko je obrao paradajz u mojoj bašti. I nije čudo što svake godine donesu novi mirovni plan. Zemlja se vrti od nervoze kao ratna sreća i oni bi da su u toku. Da obje strane prihvate pravedan mir. Ali ja se neću smiriti dok ne uhvatim lopova na djelu.

NAKINĐURENA SMRT

Kao karneval u filmu:

Kinezi

nose zmaja

i pale vatromet. Mati

plaćući

reče: *Napali su nas!*

Dijete pade s bicikla i nestade

u

nepoznatom pravcu. S njim je

otišao i starac o kome podataka više nema.

Smrt je

bila brza ko kad kolješ pile,

a

život pred njom šarena laža,

oči

dugmad,

riječi staklo po stepeništu. Ljudi

puše

krijući se u podrumu kao

đaci sto imaju slabu iz ONO i DSZ.

Smrt

stoji

na

uglu

pored žene koja čeka i

na leđima čovjeka koji trči po hljeb.

Nevidljiv

adut

u

rukavu

bilo koga od nas.

NEODOLJIVA POTREBA

Govoriti,
jer je jezikom sazdan svijet.
Kaže
se: nijemo je zlo zlato
gdje
umjesto riječi iz usta teče krv.
Govoriti.
Tvoriti riječi kojima se živi. Moći
reći
sve što siđe s uma, s pameti
u koju niko ne puca. Govoriti,
varati
smrt
još iz kolijevke,
nezaštićen od tuđe ljubavi
i
mržnje.

SPOMENICI

Na
Pacifiku i u Stjenjaku,
Egiptu,
Meksiku i po parkovima
su
isti:
paraju nebo veličinom
koja krije horizont.
Bilo
bogovi
ili
ljudi, nesagledivi kao razlog
pokornosti idolu,
oni
ptice
i
djecu trpe
kao razne modele pažnje.
Kiša ih pere od posljedica:
teku
kapi kao
citati koji cure.

PRIZNANJE

Kamen-grade, pišem ti
ime malkim slovom g
dok
vijuga sirena zračne opasnosti.
Pišem pet za đake, neposlušne
sličice
ljubavi u torbi. Ali
ne
znam zidati, grade - oprosti,
kule od pijeska
snotvora.
Pticu mladosti baciću
u
baštu ispod kruške
jeribasme koja zri, pismo
u
vjetar, zmajevu glavu.
Ako
se vrati s pečatom EQUADOR,
VANCOUVER ili BORA BORA, voli me
bar malo, bar
toliko
kao tebe što sam
ja.

BALADA O VOJNIKU

Plakao sam kao dijete kad bi došle da me vide žene u crnom. U staroj kući tetka je ostala sama ko duh bez lica u slici koju pamtim.

A kad je i otac nestao sa svijeta, pokušao sam da ga slijedim kao što sam to činio u šetnji, ili čišćenju lovačke puške. Ali jedino u knjigama mogao sam naići na putokaze i objašnjenja. Živi nisu znali ništa da mi kažu.

Kao gljive, rastao sam i na ljetovanju pao pod čamac. Mati je vrištala, vadili su me iz vode. A tamo je bilo plavo, mirno, bez igdje ikoga, samo se gore vidjelo dno čamca i Sunce negdje daleko.

Tako sam izgubio zemlju i brata koji se nije rodio na njoj. Ostala mi je smrtna zagonetka i zlatna maska beznačajnog cara u kasnu jesen kada odlaze ptice i studentice.

Vojnik sam negdje na lažnom kopnu. Smrt je moja draga u bijelo obučena među anđelima. Više ne znam: jesam li je sam birao, ili mi je data ispod Sunca što stoji prikačeno čiodom na nebu od porcelana.

RAKIJA

U potoku voda preko daske pršće na točak i rasipa brašno ko za pitu perece ili hljeb. Tu ima voća toliko da ga Evropa može jesti čitav XXI vijek. Tu je moj djed prodao kuću i njivu, na zaprežna kola utovario sve što ima, čak i porodicu, i otišao daleko da se pješke taj put ne može preći ni za pola sata.

Sve do u starost prodavao je cigarete u trafici u centru grada. Njegov sin dadne mu bijele dinare da usitni u žute banke i dâ meni kad hoću sladoled. Sad su oni na Šehitlucima. Ko zna kakve su rajske bašte u kojima puše svoje nargile.

Ja idem putem uz potok. Okolo kuće i krave. Miriše kafa. Pričam sa rođacima koje nisam vidio dva vijeka. Toplo mlijeko sa stola curi preko usne na bradu, izaziva smijeh. Seljačko srce miriše na sijeno, šljive u voćnjaku, a nalik je na tele što mahne glavom, pa repom.

Pričaju kako jednog od njih zaustavi saobraćajac i pita odakle je. On kaže: *Iz Rakije. A gdje ti je to*, čudi se tip iz uniforme. *Na Bukvi*, kaže onaj moj. Pa se gledaju.

Tu je brdo ispod koga izvire potok pa se uliva u potok. Tu je djed ispio snagu da obuče gaće na štapu i ode u čudan svijet, gdje od dva potoka bude opet potok ispod ćuprije.

MENU

Englez obožava špagete, Rimljanin
bečku šniclu.

Amerikanac patriota voli kalifornijsku
glistu.

Obično, stanovnici Afrike slabo jedu. Slatko
je

Japancu grickati patku. Iz Pekinga
ona preleti Japonsko more
jer na ostrvu Honšu živi debeo
crv.

Jelo zbližava.

DORUČAK U DOLINI LUTAKA

Nacrtala se
plava
Mary
na
ležaj celuloidne trake. I učinila
da
od mene i Amerikanca nema razlike
ujutro.
Iza buđenja
sapunska idila ima sajhodeličan kraj:
ljubavnica sna
pretvorila se u sivu kobilu
muškarca sa bradom
majku na balkonu
i
bogomoljku sa krstom...

Kafa
umorno puše
u žuti kišobran i šarene oči.

SNOVI

I ove noći čovječanstvo spava i u snu zaboravi svakodnevni svijet. Na kugli u svom krevetu $1/2$ od 5.000.000.000 broji ovce, a na sunčanoj strani druga bdi i preznojava se.

U polovini koja spava neki dangube kao svi normalni ljudi. Kockaju se, traže svoje svjetlo u mraku ili, jednostavno, pate od nesanice.

Budni sanjare na nogama i to na poslu. Zato padnu, od umora izgube svijest. Kao bebe što spavaju 24 sata, osim kad jedu i plaču, a i tad bi spavale da mogu. Školsko zvono budi profesore iz vaspitnog sna. Bolesnici se trzaju i ječe, a ljubavnici rade to isto.

Luda kuća u kojoj ludaci žive svoj san. Hodaju i govore sa nama, a nisu tu. Tako da nikada do kraja nije jasno ko je lud. Mi ih vidimo i govorimo s njima, a oni nisu tu.

Medvjedi sanjaju zimski san kao biljke. Mjesečari hodaju u snu, a Trnoružica spava 100 godina jer je lakše spavati nego čekati da se rodi princ dostojan nje. Kada Zemlja hrče, otvore se vulkani. Posljedica su zemljotresi kao njena nervoza u snu. To je vijest na ekranu televizora ispred kojeg s pivom u ruci spava čovjek što je odavno zna.

Dežuraju stražari na frontu, oficiri u kasarnama, policajci i lopovi od karijere. Groblja su puna onih koji snivaju vječni san. Nekad se jave kao duhovi, iako su već mrtvi. U Engleskoj grana privrede zove se duhovni turizam. Nešto kao statistika i Šekspir.

Mudrac je rekao da ne zna je li on čovjek što sanja da je leptir, ili leptir što ima ružan san. Noćna mora je uzrok da divna dama vidi čudovište i napiše jezivu knjigu o doktoru koji nožem može sve. Kao u Holivudu.

Snom su se bavili naučnici Frojd i Jung. Jedan je podsvjesno otkrio psihologiju, a drugi sve nas bacio u kolektivnu nespavost. Ezoterici kažu da u snu osoba putuje astralnim prostorima u posebnom tijelu. Gužvanjac. Pet milijardi tijela svakodnevno kreću u avanturu kao na ljetovanje. Bilo bi dobro sjetiti se gdje smo boravili te noći, jer ova mogućnost zvuči kao generalna proba koju duša prođe prije nego baci sve k vragu i ode u raj.

GMIZU GUSJENICE DANI

Sa majkom čaj za umirenje dok izgubljena

zraka budi

grad onesviješćen od smrti; sa

Nurom kad misli na brata i

kaže:

podrhtavanje što se šunja uz avgustovska jutra na

pejsaž neće prestati;

podrhtavanje što se šunja uz avgustovska jutra na

pejsaž neće prestati;

uz

grob, ruševinu - kamen koji znači

gmižu

gusjenice dani sa suncem u atmosferu

što falsifikuje nebo. Noć pada

kao

granata koja pada polako sva od

najtežih metala i liježe

ti

na

grudi.

Oči. Uši. Majka viče u snu dok

izgubljena zraka uspavljuje

grad

onesviješćen od smrti.

TEŽAK STRES

Životarim, izbjeglica
u
prostoru koji sam označavao
kao svoj. Treba
mi:
10 lit. vode i 4 kruha.
Zatim
u baštu po salatu. Dotle
mati
pere veš i razvija tijesto,
potkiva
pitu po mjesečini.
A
po
suncu neulovljena divljač
u podrum.
I
noćni život ima kraj.
Opstanak:
samo tako. Egzekutori
nisu rane ptice.

TOUR de FRANCE

Gađali su crvenu majicu koja se
vidi
izdaleka.
Valjda što nisam imao startni broj.
Kakva šteta. Granata 80 mm na mene od
metar i 90.
Ne stigoh ni da čučnem,
kamoli da legnem.
A
i šta bih sa biciklom kad je
u
rancu krompir, na čelu
hladan znoj?
Počinje trka. Seoski put,
debele žice dalekovoda što je već pao
u
borbi da stigne horizont. Iza
mene kontrolna tačka koju, inače,
treba izbjegavati. Posljednja
je
etapa - sprint
nizbrdo
kući. Lijepo je
kad mi
s
prozora mahnu da
sam
stigao na cilj.

BANANE

Sa hodnika
padnu 2 cuce u moj bar
CHIMPANZEE.
Htjele su da skinu kaput vani kao
ne znaju
da se to radi unutra.

Na stolu bobice grožđa. Konjak.
The Beatles.
Pale se uz: *Yesterday, all my troubles...*
Bube-glava. Tresu
prašinu s knjiga.
Sviđa im se trska-zid, na
koncu
tikva, do nje drveni mač.
Kikoću se,
oblizuju, sišu bobice. Bez veze

ćemo mijenjati istoriju.
Prvo imena.
Cuca br. 1 biće Minduša,
a II cuca Glodarka.
One su meni
dale
Imekojenećudaikodrugizna.

Količina kikota u sobi
obrnuta je visini konjaka u flaši.

Hey, don't make it bad,
šapućem.
Plešemo u šest nogu. Glodarka
i
Minduša,
obje oko mene. Daću im

za desert banalne banane.

Iza prozora kljuje svakoptica dnevna.

TAJNA VEČERA

Brdo kobasica i litra vina, novine i ploče sasvim su zauzeli sto, tako da smo Boki i ja morali sjesti na fotelje. Jeli smo i pili, dobro se zabavljali, dok je na zidu visio ukras sa egipatskim simbolima vječnog života.

Lijepo je imati druga i ja sam bio srećan što je on tu kada već nisu došle i žene koje smo čekali, nadali se da u obećanoj zemlji žene ispunjavaju obećanja.

Sa obale iza nas topovi su pucali od mržnje. Vladala je glad. Mi, preživjeli, tražili smo prolaz u novi svijet, tamo kuda su drugi prije nas već prošli.

Boki je slikar što obožava da vizije na platnu i skulpturi oblikuje od običnih stvari, recimo - otpada. Obojica smo voljeli život onakav kakav jest. Od svega što ljudi bace pravili smo grafitne scene. Evo, moja soba je "Santa Maria", a Boki Michelangelo što na TV ekranu i u novinama gleda kuda plovimo.

Naredim da, ipak, proviri na balkon u izvidnicu, a ja ogreznem u kobasice i vino. Mrzovoljno reče da nema kopna na vidiku. Odgovorim kako ne može vidjeti kad jednim okom gleda u kobasice. Boki u znak protesta zakorači preko ograde. Zato sam ja njemu dao da jede i on se smirio.

Jedući, pričao je kako zarađuje za život u Sarajevu, kako mu dobro plaćaju za freske i kipove kojima ukrašava enterijer klubova i kafića. Likovni materijal nađe na smeću gdje prekopa otpad ko i drugi ljudi koji traže nešto.

Između dva zalogaja izbacio je kao kost legendarnu izreku: *Otpad je moje svetište*, zatim to zalio gutljajem vina.

EVAKUACIJA

Postao
sam kućevlasnik. Samo za
sebe
imam
slomljeno staklo i drvo,
rasut
malter i cigle, delikates
krepalog zamrzivača punog bivše hrane.

Neizmjereno
sam bogat i
tužan
jer
mrtve su čak i lutke iza izloga.
Uzalud nude svoje plastične poze.
Vrana,
mršava tako da na njoj leprša samo
perje.
Mora da ima čir na želucu ili
trbušni tifus.

Prebirem po arhivama lijevog i desnoga oka,
onda uha.
Odakle dolaze
glasovi
ljudi koji zvone još samo meni?
Razložno pitam arheologe koji će
doći:
*Jesu li odbjegli, možda, duhovi, ili sam
sablaster samo ja?*

Djeca
su
potrerala u torbe igračke, roditelje i
školu,

čak

i

batine koje, privremeno, neće dobijati ovdje.

U

bolnici,

na zubarskoj stolici

avet popravlja šupalj zub,

dok

Mjesec nepotrebno

sipa kišu na već

ugašeni grad.

SPIRITUS MOVENS

Kosim okom
vidim
u staklu izloga:
on
suši sneno perje
galeba
usred varke.

S trgovcima
i
sa
Leonardom onu Lisu čisti
čupercima
dlake
na
zubu vremena.

HAIKU

sunce
u oku lutke kad pada
sumrak i paučina

KAZNA

Kakav je odnos između nas?
Treba li
da te ubijem, ili ti da ubiješ
mene?
Mora li
mržnja kao nož u meso,
ili prvo da umrem,
pa
da umreš ti?

Može li ko da piše o
zločinu što smo ga činili?
Jesmo
li
isti? Zna li se
igdje o tome prava riječ: kako je
moja
glad bila lijek
za tvoju
i bol kao utjeha?

Neko će drugi da nam
sudi,
da gleda noćnu moru na vrpci
tvoga i moga sna. I
to
će da se desi,
ali
na koncu naći ćemo se
kao dva broda
što
iza mora padnu
na tamnu stranu
gdje
zrači
samo
svjetlost srca.

JAILHOUSE BLUES

Zatvoren sam u ćeliju,
sav unutra,
u mišiće i komore, u to živo
saće,
lavirint.

Zazidan sam Holandanin vena
i
kap neba u crveno mastilo pa
lutam
po
tkivu: srce,
ti si vlasnik.

A u džepu kapilara
pustim kaplar olovne vojnike
da pretraže, otkriju,
da
se smjestim i u miru piramide
zaspim malo.

Umotan sam u snovima,
u pelinu,
a trzam se. Raskinuću opnu
rogom
krave sa tetrapak-mlijeka.
Čuješ li
noću da klešem
20.000 milja duboko u tebi kada
tresne to iverje
stepenicama?

Crn od uglja
tuširam se naftom i razlijem u podzemlje,
bezum

željeznicu.

Ne puštaš me

ni na travu,

ni u arterije, a đikljaju puzavice jezika
đerdani.

Pod jezikom trnje.

BOJA KOJU VOLIM

Bijelo je boja nevinosti, boja
smrti;
papira na kome crne linije
prikažu lik ili scenu;
boja
maramice koja maše s prozora,
djetetu
leptir; boja
haljine u kojoj žena
obeća mužu da će ga voljeti dok
smrt
ne kaže dosta i boja plahte
s koje ranjenik zadnji put
skoči
zgrčen od želje za životom;
boja
koju vojnici ne vole da vide
u
svojoj ruci, boja cvijeća koju vojnici
vole da vide u tvojoj kosi;
boja zastave na koju pristaje plavi grb
i
boja jedra na pučini gdje
neće sidriti gusarski brod.

LEGENDA O PISCU

Bi papir i bi riječ, a pisac uz malo tinte napisao: more.

I bi to more duboko, puno biljaka i riba, bisera i korala, i tako široko da se prelijevalo preko ivice papira.

Nasred mora ispliva zemlja od gume i krede i na zemlji cvijeće, trava, drveće i voće i mnogo ptica koje su pjevale i šarenile se u zraku. Izvori su prštali slatke kapi po kamenju, cvijeću i pticama.

Zamagliše se piscu oči i on utonu među oblike. A u dubini, od morske trave i vlažnog pijeska, pišćevog nokta i kapi krvi, stvori se djevojka s kožom obale koju prekrije val i očima lagune i neba nad vodom.

Prodoše noći, prolazili su dani, a na toj zemlji, toj ženi, moru i ribama on ne bi gospodar. Nije ih vezao u mreže i dosadne lance. Zemlju nije orao, ni ribu lovio. Nimfa i on plivali su morem.

Kad se šesti dan u zoru probudio na žal, pisac je imao sunce na usnama i ružu mjesto srca. Pored sebe otiske u pijesku. Tragove svoga sna.

FATAMORGANA

na oko 20° sjeverne geografske širine i oko 160 zapadne geografske dužine izade kritičar iz čamca (jedan crnac povoljno mu je iznajmio sav turistički pribor) i u onaj pejisaž iz prethodne pjesme zabode suncobran i napravi hlad neophodan za iscrpljući poduhvat; u hladu ostavi ženu sa dvoje maloljetne djece bez sladoleda u pijesku da se igraju;

on ponese pribor od jednog metra, navlaženog prsta i časovnika koji, naravno, nije radio u tako fantastičnom ambijentu; iza sebe je ostavljao trag mastila što mu je curilo iz džepa; bavio se poslom pionira u nepoznatoj, izgleda izmišljenoj zemlji koja još nije imala ime;

kao naučnik, brzo je ustanovio da ta zemlja nije ništa drugo do ravna ploča, i to mala, jer odsvakud je mogao da vidi ženu kako se igra s djecom u pijesku i plavu nit mastila iz svoga džepa do njih; kada se vratio na obalu, otkrio je još toplije sunce, dno čamca kao široko i vodu plitku, jer je bila tako prozirna i bistra da je dubinomjer uvijek pokazivao: 1 m; na kojoj dubini je bio taj metar, oko bez naočara nije moglo da zna

PROČITAO SAM TE, UMBERTO

na kraju
knjiga ima više listova nego strana

ODBLJESAK SUNCA U OČIMA MAČKE

Ljeta '92.
djevojke su došle pod oružjem i
nagaravljene
šminkom sa izgorjele grede
u
kuću gdje nikog nema
da im iznese vreo čaj,
na
pozornicu gdje su muzičari zaspali
ko u filmu kad pamuk zri.
Došle
u štagalj s maskom za bal
u kome poznati još jednom odigraju bar
tango.
Vezano
srce na koncu
bacim kao zmaja. One
maskirane
hvataju balone i
mašu šalovima iz voza koji
nestaje
kao slika na zidu ili
razglednica
što traje tren.

PRIVIKAVANJE NA VJEČNOST

Vidio sam čovjeka u zraku
što
nije sišao s uma: go
kao tek rođen, ali
već pao,
tako
da ga
još u zraku ne dotiče ništa.

I sve je obično,
naziru se: pejsaž, atmosfera, zabavni
park i ringišpil (s kojega je, možda, pao),
čak
i drugi ljudi, ali
on, daleko od svega, jeste konačno sam.

Viknuo sam: *Čovjek u zraku!*
Ali
spasioca nigdje, jer mu i ne treba.
Taj, sigurno,
neće
pasti
ni na zemlju, niti van nje.

Blesavo

STO SITNICA
PADE
MI
NA POD

ZID SE BUNI KAO ŽIVA SLIKA

DIGNEM
KLIN
NA
STO

I
BLESAMO

PADE MI
NA
UM
PISMO KLINASTO

XX VIJEK

Nezamisliva su dostignuća čovječanstva u XX-om vijeku. Napravljen je kosmički brod i ljudi su u svemir poslali psa koji se nije vratio. Tako je Darwin s drveta poslao majmuna koji se, takođe, nije vratio. Ljudi su, ergo, shvatili da svemir jeste beskonačan i da se širi jer u njega može stati toliko đubreta koliko ne mogu proizvesti ni 7 najrazvijenijih.

Nostradamus je, kažu, za 1999-u prerekao pomračenje i kraj svijeta. Velik vidovnjak. Ali u njegovo je doba inkvizicija tek bila stvorena i on se nagledao zla. Nije mogao da shvati kako će danas to biti svakodnevna stvar. Čista navika, kao video igra: ubiješ neodređeni broj ljudi, dobiješ određeni broj poena, pa ispočetka. Kraj svijeta je svaki dan i to ne treba uzeti tragično. Tragedija je što svijet nastane uvijek iznova, a mi ne naučimo ništa.

PAD REALITETA

Riječi-
-bube na paranoji platna
zaborava, djelo
za
akvarel što, inače, strepi
da
će nestati
kao slika na vodi,
ili
ulje koje plamti u kotlovima što
bljuju crni dim.
Dim
očiste pluća deterdžentom jezika i
hlorofilom srca,
pa
se
pojavi sjaj što
nosi prah praznine
kao
kometa na žici.

POVELJA

Mir s vama, ozbiljni ljudi!
Ovdje
juče iza
ugla iza vode u žici što
priča
na kornjači delfinu na gumenom patku.

Mir s vama.
Jedimo
skupa golicavi dim. Dunimo na
sve
u
kamena lica.
S
raboša
precrtajmo znake staroslovne:
jedan 2 i
mnogo kao mrtvi dobri.

Neka je mir
u
lovištima pokojne puške
odlazimo:
lako beskorisna čigra kobra
golać
i skočinožica
Coca
Cola
pjenušavi smijeh;

na žalu;
vodeno cvijeće i meduze;
na dasci

u
budućnost.

KAMENJAR PUČINA MASLINJACI

galebe

šta ima

iza

JASNO I TEMELJNO "ODSVIRANA" MLADOST (iz recenzije)

"Opljačkani sarkofag" nije knjižica pjesmuljaka, naprotiv, na ovakvim knjigama mnogi pjesnici temelje svoju književnu egzistenciju. Delić progovara zamašno, obuhvatno, po vremenskoj vertikali, i horizontali, progovara cijelim ljudskim iskustvom, svojom ne malom lektirom, kojom se, još kako, zna i poigrati, potom, sasvim estetski relevantno, ironizirati. Dakle, ovaj književnik, ponad svih svojih tema i temica stavlja znak pitanja, razgovara, sad tvrdo, sad lirski, sa datim mu vremenom, govori - znači - jedna ljudska sveukupnost. Cijela knjiga nije sačinjena od povremenih lijepih pjesama, niti se na mikroplanu ističu neki lijepi stihovi, ni atraktivne sintagme, a ni leksika kojom bi se htjelo nadoknaditi štogod od lirskog nedostatka, naprotiv: rukopis je tako ujednačene vrijednosti iza koje jasno osjećamo čovjeka kojem je još kako i stalo i važno da govori, i, on to čini jasno, beskompromisno, samouvjereno ponekad, pa rukopis djeluje kao jasno i temeljno "odsvirana" mladost, uključujući tu i iskustvo rata za BiH. Ali to tek treba vidjeti: tu će se pomiješati svjetovi: "Izbjeglice", a tik uz njih "Noć karnevala u Riu".

Alija H. Dubočanin

OGOLJAVANJE SVIJETA (iz recenzije)

U poplavi poezije obrazaca i šabloniziranog rekvizitarija koja svoj korijen ima u zasadima nadrealističkog, čak romantičarski patetičnog shvatanja pjesme, ovaj rukopis je toliko osvježeno da ponekad djeluje i šokantno. Delić se odlučio da pjesmu gradi na objedinjavanju rokersko-urbanog osjećaja, uz otvaranje predmetnosti pjesme prema neposrednoj stvarnosti, neposredovanoj u onom smislu razaranja poetskog koda koji atribuiranjem predmeta gubi iz vida njihovu suštinu zapadajući u šabloniziranu poetiku i kvazi-filozofiju. Kod Delića predmeti jesu ono što zaista čine u stvarnosti, pa pjesma naoko izgleda kao racionalan opis stvarnosti, stanja duše, pa čak i racionalan ispis emocije. Iza prividnog racionalizma stoji zapravo discipliniran odnos prema prema stilu, koji niti jednom u cijelom rukopisu nije ponovio tradiciju na stilskom planu. Baziranje pjesme na faktografiji, pri čemu u istu ravan dolazi goli predmet i psihološko stanje, emocija i stvar, rezultira, da tako kažemo, subverzivnim odnosom prema normativnoj estetici šablona i velikih riječi, presudnih pitanja i životnih preloma, poeziji koja ne relativizira i ne dovodi u pitanje naš suhoparni svijet, nego ga čini i velikim i ozbiljnim, poeziji patetike i šablona. Delić ne pjeva u grču, već nakon grča, pa utisak o racionalističkom pristupu pjesmi prenebrežava njenu ironijsku dimenziju, pa ponekad i sarkazam, kao npr. u pjesmama "Biografski podatak", "Paunovi" i "Prvobitni grijeh". Mikroanaliza bi pokazala da ove pjesme polaze od ironijskog odnosa spram svijeta, ali to nije tek ironija, već ogoljavanje svijeta do njegove suštine u postupku skidanja vela iluzije sa privida njegovih vrijednosti. Ništa, dakle, u svijetu nije onako kako to daje automatizam percepcije, nego je onako kako to proizlazi iz grča nagomilanog iskustva.

Enver Kazaz

Bilješka o autoru

Dinko Delić rođen je 1957. godine u Slavonskom Brodu. Gimnaziju je završio u Gradačcu, a Filološki fakultet, 1980. godine u Beogradu. Radio je kao srednjoškolski profesor u Gradačcu. Objavljivao je poeziju u časopisima i bavio se radom u amaterskom pozorištu. Aktivno komponuje i svira blues i jazz muziku. Od 1993. godine živi u Tuzli.

SADRŽAJ

1. Knjiga sa greškom /2/
2. Biografski podatak /3/
3. Elektronska schizophrenia /4/
4. Art Club /5/
5. Paunovi /6/
6. Prvobitni grijeh /7/
7. Izvještaj /9/
8. Kastriranje Urana /10/
9. Skitnica i stvari /11/
10. Molitva /12/
11. Taktika /13/
12. Berlinski zid /14/
13. Žena leptir /16/
14. Okupacija /17/
15. Susret /18/
16. Alhemija /19/
17. Izbjeglice /21/
18. Noć karnevala u Riu /23/
19. Neotvorena školjka /25/
20. Baštovan i njegov vrt /27/
21. Pvc /28/
22. Mrtvo slovo /29/
23. Ritual /31/
24. Ključ /32/
25. Nulta tačka /33/
26. 40°C /34/
27. Policijski sat /35/
28. Aerotransport /36/
29. Utjeha /37/
30. Esej o Bosni /38/
31. Identifikacija /39/
32. Lice stvarnosti /40/
33. Lična higijena /41/
34. Luciferijada kanceroza /42/
35. Propast lisca /43/
36. Mikrokosmička enigma /44/
37. Paradoks /45/
38. When The Saints Go Marchin' In /46/

39. Povratak kraljeva Grčke /48/
40. Nekrofilija /49/
41. UHF & VHF /50/
42. Sljepilo za boje /51/
43. Životinjska farma /52/
44. Ratne igre /53/
45. Nakindurena smrt /54/
46. Neodoljiva potreba /55/
47. Spomenici /56/
48. Priznanje /57/
49. Balada o vojniku /58/
50. Rakija /59/
51. Menu /60/
52. Doručak u dolini lutaka /61/
53. Snovi /62/
54. Gmižu gusjenice dani /63/
55. Težak stres /64/
56. Tour de France /65/
57. Banane /66/
58. Tajna večera /68/
59. Evakuacija /69/
60. Spiritus movens /71/
61. Haiku /72/
62. Kazna /73/
63. Jailhouse Blues /74/
64. Boja koju volim /76/
65. Legenda o piscu /77/
66. Fatamorgana /78/
67. Pročitao sam te, Umberto /79/
68. Odbljesak sunca u očima mačke /80/
69. Privikavanje na vječnost /81/
70. Blesavo /82/
71. XX vijek /83/
72. Pad realiteta /84/
73. Povelja /85/
74. Kamenjar pučina maslinjaci /86/
75. *Jasno i temeljno "odsvirana" mladost* (Alija H. Dubočanin) /87/
76. *Ogoljavanje svijeta* (Enver Kazaz) /88/
77. Bilješka o autoru /89/
78. Sadržaj /90/

Dinko Delić
OPLJAČKANI SARKOFAG

Izdavač
Međunarodni centar za mir, Sarajevo

Za izdavača
Ibrahim Spahić

Urednik
Maja Mažar-Numankadić

Recenzenti
Enver Kazaz
Alija H. Dubočanin

Lektor-korektor
Zinaida Lakić

Tehnički urednik
Ružica Riorović

Idejno rješenje naslovne strane
Edin Dino Malović

Kompjuterska obrada
Zlatko Eminagić
Sabahudin Alađuz

Štampa
OKO, Grafičko-izdavačka kuća d.d, Sarajevo

Tiraž 500 primjeraka

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine,
Sarajevo

UDK 886.4-1
DELIĆ, Dinko

Opljačkani sarkofag / Dinko Delić - Sarajevo: Međunarodni centar
za mir, 1997 - 111 str; 21 cm - (Biblioteka Harfa)
Bilješka o autoru: str. 111